

Hink, stap, sprong

**Tussentijdse evaluatie van het project
Innovatie Misdaad Analyse (IMA)**

Amsterdam, 16 augustus 1999

Mireille Geldorp
Bram van Dijk

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Tussentijdse procesevaluatie	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Draagvlak	6
2.3	Afhaken	8
2.4	Conclusies	10
2.5	Advies	10
3	Voortgang pilot Limburg Zuid	12
3.1	Inhoud pilot	12
3.2	Stand van zaken	13
3.3	Resultaten	15
3.4	Knelpunten	15
3.5	Conclusies	16
3.6	Advies	16
	Bijlage	
	Lijst van geïnterviewden	18

1 Inleiding

Deze rapportage betreft een tussentijdse evaluatie van het project Innovatie Misdaad Analyse, dat wordt uitgevoerd op initiatief en onder verantwoording van het Expertisecentrum Woningcriminaliteit van het Nederlands Politie Instituut (NPI). Het verslag bestaat uit twee onderdelen, namelijk een tussentijdse procesevaluatie en een voortgangsrapportage. In het eerste onderdeel, dat betrekking heeft op de tussentijdse procesevaluatie, wordt terug gekeken naar het verloop van het project Innovatie Misdaad Analyse als geheel, tot nu toe. In de voortgangsrapportage wordt verslag gedaan over de progressie van de pilot, die plaats vindt in het kader van het project, in de politieregio Limburg Zuid.

Procesevaluatie

De tussentijdse procesevaluatie heeft als doel na te gaan wat het draagvlak is van het IMA-project binnen elk van de zes politieregio's die interesse hebben getoond in het project. Aanleiding voor de procesevaluatie is het afhaken van een aantal aanvankelijk belangstellende politieregio's.

Voor de tussentijdse procesevaluatie zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe is het momenteel gesteld met het draagvlak voor het IMA-project bij politieregio's?
- Om welke redenen zijn potentieel geïnteresseerde politieregio's afgehaakt?
- Welke mogelijkheden zijn er om deelnamebereidheid van regio's aan het IMA-project te vergroten?

Om de beantwoording van deze vragen mogelijk te maken is een interview gehouden met de projectleider van het IMA en in de politieregio's met misdaadanalisten, beleidsmedewerkers en met politiefunctionarissen die binnen de regio verantwoordelijk zijn voor het speerpunt woninginbraken. Het betreft door de projectleider aangewezen personen uit de regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Utrecht, Friesland, Twente en Noord-Holland Noord.

Van de bevindingen wordt verslag gedaan in hoofdstuk 2.

Voortgangsevaluatie

Met de (eerste) voortgangsevaluatie over de pilot in Limburg Zuid worden drie centrale doelstellingen nagestreefd.

- Het vastleggen van de belangrijkste activiteiten die in het kader van het IMA-project worden ondernomen.
- Het inzichtelijk maken van de resultaten die met het IMA-project worden behaald. Daarbij gaat het primair om de vraag in hoeverre de geformuleerde doelstellingen worden behaald.
- Advisering over de voortgang.

In het kader van de voortgangsevaluatie zijn interviews gehouden met de projectleider van het IMA en met de betrokkenen in Limburg Zuid. Daarnaast is informatie betrokken uit het plan van aanpak van de pilot.

De resultaten van de voortgangsevaluatie zijn te vinden in hoofdstuk 3.

2 Tussentijdse procesevaluatie

2.1 Inleiding

Eerst volgt hier een beschrijving op hoofdlijnen van de inhoud van het project, gebaseerd op het plan van aanpak, zoals opgesteld door de projectleider. Voor een uitgebreidere beschrijving verwijzen wij naar ditzelfde projectplan. Vervolgens wordt de gang van zaken geschetst binnen het project, tot nu toe, zoals verwoord door de projectleider.

Inhoud project Innovatie Misdaad Analyse

In het plan van aanpak wordt het doel van het project als volgt omschreven: "Het IMA-project heeft tot doel informatie te verzamelen die politiekorpsen in staat stelt de aanpak van woninginbraak effectief en doelmatig te organiseren¹. Om dit te realiseren kent het project de volgende doelstellingen.

- 1 het verkrijgen van een **verdiept inzicht** in de samenhang tussen dader-typologieën, m.o.'s, slachtoffertypologieën, de ruimtelijke spreiding en situationele kenmerken van woninginbraak door
 - 2 het scheppen van **randvoorwaarden** voor het uitvoeren van strategische misdaadanalyse in een beperkt aantal pilotkorpsen en
 - 3 de (door)ontwikkeling en toepassing van **innovatieve methoden**, technieken en technologieën voor strategische misdaadanalyse."
- Enigszins verborgen in het projectplan is als vierde doelstelling opgenomen:
- 4 het binnen de pilotregio's **benutten van de resultaten** van de uitgevoerde analyses bij zowel beleidsontwikkeling als uitvoerende politiewerkzaamheden.

Het project kent vier modules, met de bedoeling dat de deelnemende pilotkorpsen daaruit, afhankelijk van de eigen behoeften, prioriteiten en beschikbare capaciteit, hun eigen keuze maken. De modules hebben betrekking op het:

- 1 inventariseren van knelpunten binnen de eigen strategische misdaad-analyse en het scheppen van noodzakelijke randvoorwaarden;
- 2 uitvoeren van kwantitatief onderzoek in combinatie met multi-variate analysetechnieken
- 3 uitvoeren van kwalitatief onderzoek (waaronder daderinterviews en slachtofferenquêtes) en
- 4 vertalen van de analyseresultaten naar de politiepraktijk.

De pilots stellen zelf een projectplan op, waarin staat weergegeven wat ze, wanneer en op welke manier gaan uitvoeren. Inhoudelijke ondersteuning vindt plaats vanuit de landelijke werkgroep die in het kader van het project bijeen is gebracht, met name door de projectleider zelf. Vanuit het project worden voorts financiële middelen beschikbaar gesteld voor hard- en software, alsmede voor bijscholingscursussen en het uitvoeren van onderzoeksactiviteiten in het kader van de derde module.

In het plan van aanpak wordt aangegeven dat het succes van het project mede wordt bepaald door de mate waarin de resultaten en leerpunten naar anderen worden gecommuniceerd. Interne communicatie dient daarbij om binnen de deelnemende politieregio('s) het draagvlak voor het project te

Noot 1 Het project ging aanvankelijk door het leven als het project Innovatie Strategische Misdaadanalyse. Aangezien het project zich ook richt op innovatie van misdaadanalyse voor operationele doelen werd de 'S' geschrapt.

bevorderen en de noodzakelijke voorwaarden te scheppen voor praktisch gebruik van de onderzoeksresultaten. De externe communicatie heeft als oogmerk om niet deelnemende regio's te prikkelen hun voordeel te doen met de resultaten van het project².

Om het gebruik van de opgedane kennis en ervaringen in andere dan de deelnemende politie-organisaties te bevorderen, wordt door de landelijke werkgroep onder meer een Handboek Strategische Misdaadanalyse opgesteld.

Gang van zaken

In 1997 is door het Expertisecentrum woningcriminaliteit een literatuurstudie³ gehouden en is een onderzoek⁴ verricht naar de aanpak van woninginbraak binnen de verschillende regionale politiekorpsen. Uit de resultaten bleek dat er 19 gebieden waren waarbij korpsen behoefte hadden aan extra ondersteuning. Deze zijn beschreven in het Kwaliteitsprogramma Veilig Wonen. Op aangeven van de korpsen en het platform Veilig Wonen koos het Expertisecentrum vijf projecten die met voorrang de aandacht verdienden. Het IMA-project is één van deze vijf projecten.

De projectleider van het IMA geeft aan dat hij vervolgens een concept projectplan heeft opgesteld, in samenwerking met de hoofden bureau's misdaadanalyse van een aantal korpsen, de voorzitter van de LAW en overige leden van de begeleidingscommissie van het IMA-project. In eerste instantie was het voornemen om in het project alleen een kwantitatief onderzoeksdeel op te nemen. Voor het politiekeurmerk Veilig Wonen werd echter kennis gewenst, die leidde tot het opnemen van een nieuw onderdeel binnen het IMA, namelijk een kwalitatief onderzoek. Door deskundigen in het land werd vervolgens aangegeven dat zij het van belang vonden dat er in het project meer aandacht zou komen voor randvoorwaarden voor en mogelijke knelpunten bij het uitvoeren van een project misdaadanalyse. De projectleider verwoordt dat deze fase, waarin het uiteindelijke projectplan moest worden opgesteld, lastig was, omdat elk van de betrokkenen iets anders wilde. Hij geeft aan dat landelijke partijen uiteindelijk meer invloed hebben gehad bij het opstellen van het projectplan dan het veld zelf.

Twee korpsen maken deel uit van de begeleidingscommissie van het IMA-project. Om daarnaast andere, potentieel geïnteresseerde, korpsen te werven voor het project heeft de projectleider vervolgens contact opgenomen met vertegenwoordigers van het platform LAW. Bij besprekingen over het IMA-project namen deze personen in een aantal gevallen het hoofd van de regionale afdeling misdaadanalyse mee. De projectleider geeft aan de benadering van LAW'ers, als wervingsactiviteit voor het IMA-project, achteraf gezien een ongelukkige keus te hebben gevonden. Zij waren, naar zijn idee, vaak persoonlijk gemotiveerd voor het project, maar hebben binnen het eigen korps vaak weinig mandaat en wisten bij de bureaus misdaadanalyse in ieder geval onvoldoende draagvlak voor het project tot stand te brengen.

Noot 2 Een tweede oogmerk is voorlopig komen te vervallen, aangezien deze van belang was in de situatie van meerdere participerende pilots.

Noot 3 M.J.J. Lopez en R.A.J. van der Bijl, "Drievoudig Perspectief op woninginbraak; literatuuronderzoek naar de kansen en mogelijkheden voor vernieuwend politieel beleid", Den Haag: NPI, Expertisecentrum woningcriminaliteit, 1998.

Noot 4 P.T. Reijenga, C. Boelman, R. Cappel, P. van den Dool, J. Huizing en M.J.J. Lopez, "Doorbraak bij Inbraak; Kansen en mogelijkheden om het fenomeen woninginbraak effectief, doelmatig en klantgericht terug te dringen, Den Haag: NPI, Expertisecentrum Woningcriminaliteit, 1998.

2.2 Draagvlak

Conclusie

Naar aanleiding van de met de politiefunctionarissen gevoerde gesprekken kan worden geconstateerd dat het draagvlak onder de misdaadanalisten gering is. De geïnterviewden uit de gelederen van de LAW verwoorden zonder uitzondering het project zinnig te vinden.

De LAW-ers verwachten met name dat de resultaten van het project gebruikt kunnen worden bij een gerichtere inzet van surveillance en de toepassing van het Keurmerk Veilig Wonen.

Het geringe draagvlak onder misdaadanalisten is terug te voeren op de volgende met elkaar samenhangende oorzaken.

- Het project wordt gezien als te wetenschappelijk en te zwaar leunend op zware statistische analyses en te verafstaand van de politiepraktijk. Ook wordt het nut van bepaalde onderdelen van het project betwijfeld.
- Het project doet een beroep op deskundigheid en vaardigheden die in onvoldoende mate binnen de regio's aanwezig worden geacht.
- Het project legt een te zwaar beslag op de beschikbare personele capaciteit binnen regio's.

Deze oorzaken worden hieronder nader geïllustreerd.

Gebrek aan praktisch nut

- De eerste doelstelling van het project *Inzicht in de samenhang tussen dader- en slachtoffertypologieën, m.o.'s, ruimtelijke spreiding en situationele kenmerken* wordt niet door alle betrokkenen even zinvol geacht. Volgens meerdere geïnterviewden sluit deze doelstelling niet aan op de praktijk van de politiewereld waar het uiteraard vooral gaat om 'boeven vangen'. Binnen de korpsen gaat de primaire aandacht ook anno 1999 nog vooral uit naar mogelijkheden om deze primaire politietaak te ondersteunen. En dit geldt niet alleen de man op straat, maar ook het managementniveau. In dit verband bestaat er volgens de analisten dan ook vooral belangstelling voor de wijze waarop een *individuele* dader kan worden herkend en uitgelicht. Resultaten op *geaggregeerd* niveau, door bewerking en analyse van statistische gegevens, is vooral leuk - zo menen de geïnterviewden - voor de wetenschap 'en voor het NPI'.
- Eén van de analisten geeft aan dat het project te veel ruimte biedt voor statistisch 'gefriemel', waarvan het nut door de organisatie niet zal worden begrepen. Met gevolgen voor het interne draagvlak voor het project en de implementatie van de resultaten ervan.
- Het aan de slag gaan met multi-variate analyse-technieken binnen een project als het ISMA wordt door een aantal betrokkenen in het geheel niet zinnig geacht. Het management heeft volgens de betrokkenen over het algemeen geen behoefte aan statistisch onderbouwde gegevens. Het gaat leidinggevenden er veel meer om dat (strategische) informatie begrijpelijk, dat-wil zeggen naar de praktijk toe, wordt opgeschreven⁵.

Noot 5 Dit is ook één van de belangrijkste conclusies van het landelijk platform strategische misdaadanalisten dat zich gedurende anderhalf jaar heeft gebogen over de wijze waarop het niveau onder analisten op een hoger plan kan worden gebracht. Uiteindelijk is als belangrijkste conclusie naar voren gekomen dat verbeteringen vooral gezocht moeten worden in het vertalen van resultaten naar beleid en praktijk, om het opschrijven en de presentatie van gegevens.

- Ook worden bij bepaalde onderdelen kanttekeningen van methodologische aard gemaakt. Eén van de analisten meldt daderprofielen niet interessant te vinden omdat deze gebaseerd zijn op gegevens over 'bekende daders'. De betrokkene geeft aan vooral geïnteresseerd te zijn in de werkwijze van niet-gepakte daders, waarvan hij het aannemelijk acht dat deze er juist heel andere methoden op nahoudt. Een van de geïnterviewden meldt het slachtofferonderzoek achterhaald te vinden en geeft aan dat het daderonderzoek erg veel lijkt op eerder uitgevoerd onderzoek. Een andere betrokkene heeft specifiek kritiek op de binnen het project geplande slachtofferanalyses. Deze zouden nauwelijks interessant zijn voor de praktijk. Volgens hem zijn bij het gros van de inbraken de kenmerken van het object (de woning) bepalend en slechts in een minderheid de persoonlijke kenmerken van de bewoner(s).

Sluit niet aan bij aanwezige kennis en vaardigheden

- Het niveauverschil van de misdaadanalyse in de diverse regio's is volgens de betrokkenen een belangrijk knelpunt voor een project als het IMA, waarbij diverse regio's zijn betrokken. Eén van de meer gevorderde regio's geeft bijvoorbeeld aan weinig opbrengsten te hebben gezien aan het project voor zichzelf. De betrokkene kreeg de indruk eerder als proeftuin te zullen fungeren voor andere regio's dan er zelf wat van op te steken. De minder vergevorderde regio's geven aan in het project vooral te willen meekijken naar hoe de andere regio's het doen. Meerdere personen geven aan dat het zinvol was geweest indien vóór de start van het project eerst de huidige praktijk van en werkwijze bij (strategische) misdaadanalyse in kaart was gebracht. Dit zou volgens hen een helder uitgangspunt hebben opgeleverd voor het IMA-project. Vanuit een duidelijk startpunt hadden concretere en meer op de praktijk geënte doelstellingen kunnen worden ontwikkeld⁶.
- Meerdere betrokkenen maken kenbaar zeer geïnteresseerd te zijn in de toepassing van het programma GIS. Daarnaast geven regio's aan behoefte te hebben aan expertise en toepassingen om statistische gegevens op redelijk eenvoudige en snelle wijze te kunnen genereren uit het HKS. Statistische bevraging van het HKS is een complexe zaak, waarvoor in veel regio's de deskundigheid ontbreekt. Voorzover de deskundigheid wel aanwezig is, blijft het bevragen van HKS arbeidsintensief, waardoor het genereren van gegevens een tijdrovende aangelegenheid blijft.
- Voor de introductie en implementatie van complexe statistische analysemethoden en -technieken in politieland wordt een project als het IMA niet de meest geschikte 'tool' gevonden. Eén van de geïnterviewden acht de kans groot dat, zeker wanneer betrokkenen onvoldoende vaardigheden hebben, een 'kunstje' wordt aangeleerd, dat niet kan worden toegepast voor andere delictvormen.
- De mogelijkheid van implementatie van de resultaten van het project via de pilot(s) naar andere regio's in het land wordt zo goed als uitgesloten geacht. Hiervoor wordt door meerdere betrokkenen als reden gegeven dat binnen veel regio's nog analisten-oude-stijl werkzaam zijn. Deze hebben meestal geen wetenschappelijke achtergrond, die echter - naar mening van de geïnterviewden - voor hanteren van de wat meer ingewikkelde statistische methoden juist een voorwaarde is.

Noot 6 De hier beschreven kritiek is in die zin onterecht, aangezien in het ISMA-projectplan de conclusies van de ABRIO-werkgroep die zich met deze vraag bezig heeft gehouden, wel degelijk worden aangehaald. Dit heeft evenwel - blijkbaar - volgens een aantal respondenten onvoldoende geleid tot een werkbaar uitgangspunt en concrete, op de praktijk geënte, doelstellingen.

Het project wordt in deze zin als te ambitieus bestempeld.

- Uitvoerders van het project hadden naar de mening van een paar betrokkenen vóór het project deskundigheid en vaardigheden moeten worden bijgebracht.

Te zwaar beslag op capaciteit

- Betrokkenen uit een aantal regio's geven aan het project te ambitieus te vinden wat betreft de benodigde inzet van personeel en de duur van het project. Er zijn een aantal oorzaken aan te wijzen waardoor men in de regio's niet 1,5 fte kan of wenst vrij te maken gedurende een periode van anderhalf jaar voor dit project, dat specifiek is gericht op het delict woninginbraak.
- Een ander punt betreft het betrekken bij de kwantitatieve analyses van aanvullende gegevens. De gedachte dat invoer van dergelijke gegevens binnen het normale werkproces zou kunnen plaatsvinden wordt bestempeld als onrealistisch. De betrokkene refereert hierbij aan de achterstanden die er al zijn in veel regio's bij de 'vulling' van het HKS.

2.3 Afhaken

De beslissing om al dan niet deel te nemen aan het IMA-project is in een aantal regio's genomen door de korpsleiding en in een aantal regio's genomen door het district of door de verantwoordelijke van de afdeling waar het IMA-project ten uitvoer had moeten worden gebracht. Uit het onderzoek blijkt dat de benaderde LAW'ers hierin geen stem hebben gehad. Zij zijn in een aantal gevallen dan ook teleurgesteld over de gang van zaken.

Van de 6 regio's waarvan de contacten in het kader van het ISMA-project niet hebben geleid tot deelname aan het project zijn er drie - zo blijkt uit de gehouden interviews - die zichzelf als potentiële deelnemer hebben beschouwd. Het betreft de regio's Utrecht, Friesland en Haaglanden.

Het district Amstelveen van de regio Amsterdam-Amstelland wordt door de respondenten zelf niet als potentiële deelnemer beschouwd, omdat er geen toestemming was. De perceptie van de projectleider is anders, onder meer omdat door het district concept project plannen zijn opgesteld.

Met Twente en Noord-Holland-Noord is weliswaar uitwisseling geweest over het project, maar bij deze regio's is volgens de zegslieden nooit sprake geweest van formele deelname aan het project.

Regio Twente geeft aan een keer een bijeenkomst te hebben bezocht uit nieuwsgierigheid en uit behoefte aan een kijkje in de keuken van andere regio's. Dit mede naar aanleiding van het eigen onderzoek dat het woninginbraakteam van deze regio in 1998 heeft opgezet. Hun conclusie na deze bijeenkomst was dat 'ze het zelf helemaal zo slecht nog niet deden'.

De redenen om niet deel te nemen c.q. af te haken die door de geïnterviewde respondenten worden gegeven, komen voor een deel overeen met de factoren die het geringe draagvlak voor het project onder misdaad analisten verklaren (zie paragraaf 2.2).

- Beschikbare personele capaciteit bleek onvoldoende.
- Het projectplan was niet voor alle betrokkenen helder. Dat gold zeker voor de regionale projectleiders woninginbraak, maar ook voor een aantal analisten. Gebruikte aanduidingen: onvoldoende gericht op de praktijk en, gelet op de achtergrond van degenen die ermee aan de slag

zouden moeten, te academisch.

- Communicatie over de inhoud van het project werd als onvoldoende helder en overtuigend ervaren. Het betreft bijvoorbeeld de keuze over de projectmodules. De aanvankelijk toegezegde keuzevrijheid daarin voor de pilotkorpse werd in een later stadium weer ingetrokken.
- Onduidelijkheid met betrekking tot het beschikbare budget: Binnen één van de regio's was het feit dat geen garantie kon worden gegeven over de beschikbaarheid van budget voor het uitvoeren van de gewenste module een aanvullende reden om deelname aan het project op de lange baan te schuiven.
- Onduidelijkheid met betrekking tot deelname van collega-regio's: De toenemende onduidelijkheid over wie er nu wel of niet zou participeren in het project werkte demotiverend, vooral omdat de deelname door meerdere regio's in eerste instantie juist was gepresenteerd als meerwaarde van het project. Het scheppen van meer duidelijkheid hierin was volgens één van de betrokkenen een taak voor de projectleider.
- Naar mening van een aantal betrokkenen had de projectleider meer kunnen doen met hun inbreng in de beginfase van het traject. Meerdere geïnterviewden geven aan dat inhoudelijke en/of praktische adviezen en commentaar op het conceptprojectplan onvoldoende zijn verwerkt in het definitieve plan van aanpak.
- Een procesmatig kritiekpunt is dat bijeenkomsten niet altijd voldoende waren voorbereid en georganiseerd.
- Uitvoerders van het project hadden naar de mening van een paar betrokkenen vóór het project deskundigheid en vaardigheden moeten worden bijgebracht.

De projectleider schetst met betrekking tot het afhaken van de regio's de volgende indruk te hebben:

- de korpse hadden andere prioriteiten;
- men vond het project erg ambitieus;
- personeelwisselingen c.q. personele zaken waardoor contactpersonen zich met andere onderwerpen/terreinen moesten bezighouden.

2.4 Conclusies

- Alhoewel men in één regio het project met beide handen heeft aangegrepen om de misdaadanalyse met betrekking tot woninginbraak in het korps verder te ontwikkelen, is het IMA in de andere regio's voornamelijk gestruikeld over de kloof tussen het beoogde ambitieniveau en de overheersende cultuur binnen de politieorganisatie en het gebrek aan benodigde deskundigheid en capaciteit. Een combinatie die overigens goed aansluit bij ervaringen die DSP heeft in andere projecten waarin analyses van politie-gegevens een cruciaal onderdeel vormen.
- Het draagvlak bij de misdaadanalisten, waarmee is gesproken in het kader van de tussentijdse evaluatie, voor het project is beperkt. Inzicht in de samenhang van dader- en slachtofferprofielen en andere kenmerken van inbraken wordt voor het rechercheproces over het algemeen niet praktisch toepasbaar gevonden. Wel worden mogelijkheden met name door de LAW-er gezien om de resultaten van het project te implementeren bij de preventie van woninginbraak. De wijze waarop dat vorm zou kunnen krijgen is momenteel onvoldoende uitgewerkt.
- Aan de randvoorwaarden voor de uitvoering van het project had bij de opzet van het project meer aandacht moeten worden besteed. De beoogde 1,5 fte inzet van personeel en de lange duur van de pilot hebben het draagvlak parten gespeeld. Voorts heeft het niveauverschil tussen de regio's, wat betreft het peil van en de mogelijkheden voor (strategische) misdaadanalyse, belemmerend gewerkt bij de participatie. Voor de 'sprong' moet er in veel regio's eerst nog 'gehinkt' en 'gestapt' worden.
- Alhoewel de regio's van mening zijn dat de misdaadanalyse, in het algemeen en met betrekking tot woninginbraak in het bijzonder, op een hoger plan gebracht zou kunnen worden, denkt men daarbij niet in eerste instantie aan de toepassing van multi-variate analysetechnieken. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met de randvoorwaarden die daarvoor in het land ontbreken. Innovatie is veel eerder gewenst op het vlak van de technische mogelijkheden om registratiegegevens op eenvoudige en snelle wijze te onttrekken aan de diverse politieke informatiesystemen. Daarnaast is een belangrijke kans voor innovatie gelegen in de - beperkte - wijze waarmee informatie momenteel aan de gebruikers (management of uitvoerend niveau) wordt aangeboden. Op het terrein van de interpretatie en presentatie van informatie valt er nog veel te verbeteren.

2.5 Advies

De derde onderzoeksvraag die deel uitmaakt van deze tussentijdse procesevaluatie betreft de mogelijkheden om de deelnamebereidheid van regio's aan het IMA-project te vergroten. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de kans dat de afgehaakte korpsen opnieuw te enthousiasmeren zijn voor het IMA-project in zijn huidige opzet, naar ons idee beperkt is. Uit hetgeen de betrokkenen hebben aangegeven zijn 3 zaken te onderscheiden waarvoor de regio's warm lopen:

- 1 Geografisch Informatiesysteem (GIS)
 - ervaring opdoen met de constructie van overzichtskaarten, o.a. van hot-spots, met behulp van GIS;
 - ondersteuning bij de interpretatie van resultaten uit GIS;
- 2 Bevraging van eigen registratiesystemen
 - ervaring en deskundigheid opdoen met het genereren van gegevens uit het HKS, te gebruiken ten behoeve van kwantitatief onderzoek;

- verbeteren van de bevroagbaarheid van bedrijfsprocessensystemen, met als doel deze gegevens in te lezen in GIS en de mogelijkheid deze overzichten op simpele wijze te updaten.

3 Intercollegiaal overleg

Tijdens de interviews is gebleken dat er behoefte bestaat onder analisten om van elkaar te leren. Meerdere betrokkenen uitten behoefte te hebben aan een denktank c.q. aan een overzicht van best-practices.

Het verdient aanbeveling dat de projectleider via informele contacten in de regio's aandacht besteed aan dergelijke ondersteuningsbehoeften en waar mogelijk op basis van de vorderingen van de pilot in Limburg Zuid een bijdrage te leveren aan beantwoording van vragen die in de regio's leven. Daarbij dient ook aandacht te worden geschonken aan de toepassingsmogelijkheden van hetgeen in Limburg Zuid wordt ontwikkeld voor andere delicten dan woninginbraak.

3 Voortgang pilot Limburg Zuid

3.1 Inhoud pilot

De opzet van de pilot in Limburg Zuid wordt beschreven in het projectplan. In dit projectplan geeft de regio aan de volgende twee doelstellingen ("*richtingen*") na te streven met het project:

- 1 inzicht verkrijgen in het fenomeen woninginbraak en
- 2 het verhogen van het oplossingspercentage dan wel het verlagen van het inbraakrisico.

Aan deze doelstellingen wordt de volgende hoofdvraag gekoppeld die binnen het project beantwoord dient te worden:

"Welke ontwikkelingen zijn binnen de regio Limburg-Zuid vast te stellen voor het delict woninginbraak in de periode 1 januari 1997 tot en met 31 december 1998."

In het projectplan worden vier fases onderscheiden, als volgt verdeeld over de pilotperiode:

a Voorbereiding	december 1998 - 8 februari 1999
b Kwantitatieve fase	8 februari 1999 - 10 september 1999
c Kwalitatieve fase	13 september 1999 - 10 maart 2000
d Implementatie	13 maart 2000 - 26 mei 2000

De activiteiten die binnen deze fases gepland staan, zijn weergegeven in een stappenplan:

Voorbereiding

- Opstellen projectplan
- Definitie woninginbraak en zoekvraag HKS
- HKS-proef

Kwantitatieve fase

- Maken kwantitatieve onderzoeksopzet
- Dataverzameling
- Analyse
- Tussenrapportage

Kwalitatieve fase

- Maken kwalitatieve onderzoeksopzet
- Kwalitatief daderonderzoek
- Kwalitatief slachtofferonderzoek
- Kwalitatief objectonderzoek
- Analyse
- Rapportage

Implementatie

- Implementatieplan regio Limburg-Zuid
- Implementatieplan onderwijssector
- Samenstellen handboek

3.2 Stand van zaken

Voorgeschiedenis

Het hoofd van het bureau misdaadanalyse in de regio Limburg-Zuid kwam achter het bestaan van het IMA-project door de berichtgeving erover op Intranet. Het IMA-project kwam gelegen voor de afdeling misdaadanalyse. Kort daarvoor was namelijk besloten meer aandacht te gaan besteden aan strategische misdaadanalyse. Het was inmiddels 4 jaar geleden dat er voor het laatst een criminaliteitsbeeldanalyse was gemaakt. Daarna had de afdeling niets meer kunnen doen op dat terrein. Bijkomende reden was dat één van de analisten juist een academische graad had behaald en men diens expertise graag wilde benutten.

Vorbereidingsfase

De eerste fase van het project is inmiddels afgesloten. Alle daarin beoogde activiteiten zijn uitgevoerd:

- Er is een projectplan opgesteld, met een beschrijving van de hoofdlijnen van het onderzoek (zie vorige paragraaf).
- Ook is gekeken naar de definitie van het begrip woninginbraak. In de pilot wordt aangesloten bij de door de werkgroep ABRIO gehanteerde definitie: "inbraak / insluiping in een als woning in gebruik zijnde besloten ruimte en de direct daarmee inverbinding staande overige ruimten, alsmede een poging daartoe". Deze definitie komt overeen met die welke in de diverse registratiesystemen van de politie wordt gehanteerd.
- Op grond van een conceptueel model heeft de onderzoeker uit de pilotregio een zeer omvangrijke checklist samengesteld⁷. De lijst biedt een overzicht van alle mogelijke kenmerken die, theoretischerwijs, te onderscheiden zijn aan het delict woninginbraak, het object, het slachtoffer en de dader. Het doel van de checklist is tweeledig. In het onderzoek wordt de lijst gebruikt om na te gaan over welke relevante gegevens men wel/niet de beschikking heeft. Daarnaast is het de bedoeling om met behulp van de checklist de registratie binnen het korps en het databeheer te verbeteren. Het streven is dat in de toekomst een politiefunctionaris in het geval van een woninginbraak, relevante informatie registreert aan de hand van de checklist. De technische recherche gebruikt daarbij bijvoorbeeld alleen het onderdeel dat betrekking heeft op de modus operandi, degene die de aangifte opneemt het onderdeel dat betrekking heeft op het delict, etc.
- Als voorbereiding op het onderzoek in de kwantitatieve fase is een proefbestand gegenereerd uit het HKS. De generering ervan had tot doel de volledigheid en betrouwbaarheid te toetsen van dit registratiesysteem.

Kwantitatieve fase

Inmiddels is aangevangen met de tweede fase, waarin analyse plaats vindt van kwantitatieve gegevens uit het HKS. Voor het kwantitatieve onderzoek zijn door de betrokkenen van de afdeling misdaadanalyse een zestal onderzoeksvragen geformuleerd. De achtergrond voor het opstellen van deze vragen is gevormd door een theoretisch kader en door het beeld dat de betrokkenen hebben van de vragen "die hun afdeling (of in de toekomst: een informatieknooppunt) met betrekking tot het fenomeen woninginbraak ideaaltypisch zou moeten kunnen beantwoorden". Aan de onderzoeksvragen liggen geen feitelijke vragen ten grondslag afkomstig van andere afdelingen van het korps.

De onderzoeksvragen luiden als volgt:

Noot 7 Dit conceptuele model is opgesteld door de werkgroep, onder andere bestaande uit de projectleider van het IMA en de aanvankelijk bij het IMA-project betrokken korpsen.

- 1 Wat kunnen we stellen met betrekking tot de aard en de omvang van woninginbraken?
- 2 Welke hotspots zijn aan te duiden binnen de regio?
- 3 Wat kunnen we stellen met betrekking tot de mobiliteit van de verdachten?
- 4 Wat kunnen we stellen met betrekking tot de modus operandi van de verdachten?
- 5 Zijn er typologieën samen te stellen van daders, slachtoffers en objecten?
- 6 Zijn binnen deze typologieën relaties te ontdekken?

Tot dusverre zijn in deze (kwantitatieve) fase de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Formulering van onderzoeksvragen.
- Aan de hand van de checklist zijn zoveel mogelijk gegevens gegenereerd uit het HKS. De onderzoeker is zo goed als klaar met de constructie van een werkbestand.
- Er zijn demografische gegevens opgevraagd bij het CBS.
- De onderzoeker heeft een kleine, interne, werkgroep opgericht met het oog op het in werking stellen van de checklist binnen de organisatie per 1 januari 2000. In de werkgroep hebben zitting onder andere een leidinggevende van de recherche en vertegenwoordigers van de infodesks. De infodesks zullen na afloop van het project de verantwoording dragen voor het databaseer en voor de terugkoppeling van informatie naar betrokkenen 'aan de basis'.
- Voor wat betreft de randvoorwaarden: er is een pc met een groter vermogen en er is software aangeschaft, namelijk een recentere SPSS-versie en een aantal aanvullende SPSS-modules. Binnenkort wordt ook de module Map Info uit GIS geïnstalleerd.
- De onderzoeker volgt momenteel een aantal SPSS-cursussen, waaronder de cursussen multi-variate analysetechnieken en neural connections.
- Binnenkort worden via de projectleider van het IMA studenten aangetrokken. Zij zullen de onderzoeker in de pilot adviseren over de analysemethoden die voor de beantwoording van de in het projectplan opgestelde vragen de meest geschikte zijn. Daarnaast zullen zij een deel van de analyses gaan uitvoeren, samen met de onderzoeker. De handelingen worden vastgelegd in syntaxen.

Niet uitgevoerd:

- Het was het plan om in de kwantitatieve fase, naast HKS-gegevens ook andere data te betrekken in de analyse, zoals slachtoffergegevens. De betrokken onderzoeker geeft aan zich voorlopig te zullen beperken tot het gebruik van gegevens uit het HKS en demografische gegevens. De reden hiervoor is pragmatisch: men wil zich houden aan de fasering en het tijdsplan van de pilot en verwacht met het analyseren van de gegevens uit het HKS al geruime tijd bezig te zullen zijn.

Gepland voor dit najaar:

- Het uitvoeren van en rapporteren over de kwantitatieve analyses.
- Het houden van presentaties over het project met als doel het motiveren van het gebruik van de checklist door alle relevante afdelingen. Het zal gaan om een kort algemeen verhaal, bijvoorbeeld te houden door een preventie medewerker, geïllustreerd aan de hand van een praktijkvoorbeeld.

3.3 Resultaten

- Eén van de resultaten van de voorbereidingsfase is dat de medewerker van de afdeling informatie en automatisering, die betrokken was bij het genereren van de gegevens uit HKS, inmiddels de deskundigheid heeft om dat zelf te doen.
- Een ander resultaat betreft het onderdeel van de checklist dat betrekking heeft op de modus operandi bij woninginbraak. Dit onderdeel is integraal overgenomen door de afdeling technische recherche, die deze al toepast bij de registratie. Verwacht mag worden dat hierdoor HKS in de toekomst op dit punt vollediger zal zijn gevuld.
- Door de werkzaamheden in het kader van de pilot heeft de onderzoeker een netwerk van contacten kunnen opbouwen, met mensen uit districten en medewerkers die zich bezig houden met de informatiehuishouding binnen het korps.

3.4 Knelpunten

- Een belangrijk knelpunt tijdens de voorbereidingsfase van het project betreft het afhaken van andere regio's. Door het wegvallen van deze regio's kwam een aantal taken als extra werkzaamheden terecht bij de betrokkenen van de pilot Limburg-zuid. Dit heeft gezorgd voor vertraging.
- Uit het genereren van het HKS-testbestand in de voorbereidingsfase is gebleken dat de registratie onvolledig is vooral met betrekking tot de modus operandi.
- Tijdens de constructie van het HKS-werkbestand deden zich problemen voor bij het koppelen van de diverse HKS-deelbestanden, waaruit het systeem is opgebouwd. De verwachte ondersteuning door de regio Haaglanden viel weg waardoor het geheel stagneerde. Uiteindelijk is op dit punt ondersteuning verleend door een medewerker van onderzoeksbureau DSP.
- De IMA-werkgroep waarin meerdere regio's zitting hadden zou zich buigen over de samenstelling van de checklist. De onderzoeker heeft dit nu zelf gedaan, maar heeft het als een gemis ervaren dat er geen overlegstructuur was, waarbinnen hij collega's uit andere regio's hierover kon consulteren.
- De onderzoeker is bij het verzamelen van referentiegegevens geconfronteerd met knelpunten in de interne informatiehuishouding, die eveneens vertraging opleveren.
Bij het opvragen van referentiegegevens op wijkniveau, bij collega's uit de districten, is bijvoorbeeld een gebrek aan uniformiteit gebleken in de gegevens die werden aangeleverd.
- Ook blijkt dat referentiegegevens, over voorgaande kalenderjaren, binnen de organisatie niet worden bewaard. Als je die gegevens nodig hebt, zoals in dit geval de onderzoeker van de pilot, dan kunnen die door de organisatie niet worden aangeleverd. Deze moeten dan opnieuw worden opgevraagd bij derden (in dit geval het CBS).

3.5 Conclusies

- Door de knelpunten, die voor een deel gevolg zijn van het wegvallen van de andere korpsen binnen de pilot ligt het project in Limburg-Zuid een paar maanden achter op schema. De eerste fase is afgerond en in fase twee is de onderzoeker zo goed als gereed met de dataverzameling, waarna hij kan beginnen met analyses. Op een aantal punten wordt vooruitgelopen op hetgeen gepland staat voor latere fases van de pilot. Er zijn namelijk reeds activiteiten ondernomen voor de implementatie van de resultaten van het project binnen de organisatie. Ook wordt er vooruit gelopen op activiteiten voor de kwalitatieve fase. Een groot deel van de onderzoeksvragen is al geformuleerd. Er kan in januari dus direct met de dataverzameling worden begonnen. Hierdoor kan de verloren tijd weer worden ingelopen.
- Bijna alle knelpunten die zich tot dusverre hebben voorgedaan zijn opgelost. Ten aanzien van de onvolledigheid van HKS voor het onderdeel modus operandi moet blijken in hoeverre toepassing van de checklist door de technische recherche in de toekomst voor dit knelpunt een oplossing zal zijn.
- De voor de kwantitatieve fase geformuleerde onderzoeksvragen zijn, naar zeggen van de betrokkene, niet gestoeld op een peiling van behoeften van andere afdelingen binnen het korps. Niettemin blijkt uit de gehouden interviews en uit de omvang van de checklist, het belang dat men voor ogen heeft van deze checklist, voor de uitvoeringspraktijk. Wij hebben kunnen opmaken dat hiermee wordt gestreefd naar:
 - 1 verbetering van de registratie binnen het korps;
 - 2 terugkoppeling van geregistreeerde gegevens naar de basis, ter ondersteuning van de werkprocessen, in de vorm van operationele informatie.Deze doelen worden in het projectplan niet geëxpliciteerd.
- Er is een interne werkgroep bijeengeroepen voor overleg. Daarnaast zijn voor dit najaar presentaties gepland van de pilot binnen het korps. In deze presentaties zal de nadruk komen te liggen op motivatie van de uitvoerenden voor het werken met de checklist, met ingang van het volgende kalenderjaar. De technische recherche hanteert nu reeds in de praktijk het onderdeel van de checklist dat betrekking heeft op de modus operandi. Met de beschreven activiteiten is het proces ter implementatie van de resultaten van de pilot al in gang gezet.

3.6 Advies

- Ter bevordering van de implementatie van de resultaten van de pilot raden wij aan om binnen de organisatie te checken aan wat voor informatie behoefte bestaat. Dit kan bijvoorbeeld door raadpleging van de deelnemers van de intern gestarte werkgroep of van de preventie-medewerkers, die men sowieso al wil inzetten voor de presentaties van de pilot binnen de organisatie. Dergelijk overleg leidt tot praktijkgerichte onderzoeksvragen. Voorzover de uit het overleg resulterende vragen niet al waren opgenomen in het projectplan, adviseren wij dat deze daaraan worden toegevoegd.
- Wij adviseren dat de beantwoording van (een aantal van) de onderzoeksvragen die zijn voortgesproten uit het hiervoor beschreven overleg deel uitmaakt van de laat dit najaar te houden presentaties. Directe terugkoppeling van de resultaten is immers de beste motivatie voor implementatie van de checklist.
- De presentaties van het project binnen het korps dienen zoveel mogelijk gericht te zijn op het inzichtelijk maken van de resultaten. Dit betekent dat één en ander simpel moet worden gehouden.

In ieder geval moet niet de fout worden gemaakt om binnen de presentaties in te gaan op het doorlopen onderzoeksproces (hoe ingewikkeld ook) of tot de daarin gehanteerde analysemethoden.

- Wij adviseren dat de onderzoeker voor zichzelf op papier vast legt hoeveel dagen hij wil uittrekken voor de beantwoording van elk van de geformuleerde onderzoeksvragen. Hiermee kan worden voorkomen dat tijdens de analysefase vertraging ontstaat. Uit ervaring kennen wij namelijk dit gevaar dat het verkennen en toepassen van net aangeleerde analysetechnieken met zich meebrengt.
- Wij vermoeden op voorhand dat de door de onderzoeker geconstrueerde database niet praktisch werkbaar zal zijn binnen SPSS, vanwege de gigantische hoeveelheid aan gegevens die erin is opgenomen. Daarom raden wij aan om per onderzoeksvraag een SPSS-deelbestand te creëren waaruit overtollige ballast wordt verwijderd (i.c. variabelen die voor de beantwoording van de betreffende vraag niet worden gebruikt).

Bijlage Lijst van geïnterviewden

Manuel Lopez, projectleider IMA

regiopolitie Limburg Zuid

- Albert Smeets
- Bert Adriaens

regiopolitie Amsterdam-Amstelland

- Renee Besten

regiopolitie Haaglanden

- Jos van den Broek
- Frans van der Smissen

regiopolitie Utrecht

- Jeanet Herbrink
- Jan van Haften

regiopolitie Friesland

- dhr. Leeflang
- Eijse Eijzenga

regiopolitie Noord-Holland-Noord

- Piet Verbree
- Albert ten Nijenhuis

regiopolitie Twente

- Herman Wienbelt
- Fernand Plaggemarsch